

הרבנית ימימה מזרחי

תורה נשית ♥ מבראשית

עמוד 1

גליון 81

משפטים ✧ כ"ה בשבט ה'תשע"ו (4/2/2016)

בכוונה לא

אלמונית שאף אחד לא מתעניין מתי הלכה לישון ואם שתתה הבוקר.

ואמרנו שפסיעה גסה גורעת ממאור עיניו של אדם. מה הקשר? קשור, כי כל פרשת משפטים היא עיניים. **אם ענה תענה אתו⁵, שארה, קסותה וענתה לא יגרע⁶.** מה העניין של השורש הזה של עין ועוני? יש סביבנו אנשים שאין להם פה לבקש, והעיניים שלהם מבקשות. לאלמנה אין פה לבקש "תעזרו לי". ליתום אין פה לבקש, לעני אין פה לבקש. ואנחנו צריכים עיניים פקוחות כדי לראות אותם. **כי תראה חמור שנאך⁷** – אנחנו צריכים להביט כל הזמן, ולראות בצערם של אלה שסביבנו. הצער הוא משא שעלול להכריע את בעליו. איך לא ראית שיש מולך אדם בצער? איך לא הסתכלת לתוך עיניו? מאור עיניך יפחת, כי עיניך היו אטומות. ההסתכלות העדינה הזו, היא-היא הראייה הנכונה.

ואנחנו פוסעים בגסות. פרשת משפטים היא פרשת הפשיעה וההיפך של פשיעה זו פשיעה עדינה. ויש כפסע בינינו ובין הפשע. "פשע" הינו דילוג גס מעל ראשי אנשים: לא לשים לב לצערים קטנים של אנשים, לרכושם, לקניין שהם אספו בעמל.

הפשיעה הנוראה ביותר היא הפשיעה הגסה. הביטוי הכי מכעיס בעברית היא "לא בכוונה": "לא עשיתי בכוונה", "זה לא היה בכוונה". הלו? ? אין "לא בכוונה" ביהדות. **אדם מועד לעולם⁸**, אדם הוא מזיק. מתוך שינה הוא מזיק. בשנתו הוא יכול להתמתח ולשבור איזה אגרטל עתיק ויקר ערך. לכן, ביחסים בין אדם לחברו אסור שיהיה דבר כזה, "לא-בכוונה". יהודי צריך לקום בבוקר, בכוונה-לא. לא-לפגוע במישהו.

זו התפילה שמתפללים בכל בוקר: **המכין מצעדי גבר⁹** "מכין" משמעו מְכוּון. בורא עולם, תכוון אותי היום שאני לא אפגע בברייה.

אם קוראים את הפרשה הזו אחרי פרשת האורות והזיקוקים, פרשת "יתרו", היא נראית כל כך ארצית וכל כך, חס ושלום, משעממת. ידעתם שעיקר הגמרא נבנה על גבי פרשת "משפטים"? מסכתות שלמות, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא ומה יש בפרשה זו? השורש שנגח את ההוא, וההוא גנב להוא. מה זה מעניין אותנו? ואנחנו רואים את נפלאות ההלכה היהודית, נפלאות הדין העדין. מרגש להבין עד כמה הדין היהודי הוא עדין. היום נדבר על עדינות.

האם פגשת פעם דת שבה צורת ההליכה היא הלכה? רק בדת היהודית צורת ההליכה היא הלכה; **אל תקרי הליכות אלא הלכות¹**. פעמיים מדברים חז"ל על איסור של הליכה בגסות, פסיעה גסה: בפעם הראשונה – בשבת. בשבת, **הילוּכך תהא בנחת²**. אין לפסוע פסיעה גסה. הגמרא במסכת שבת כותבת שפסיעה גסה לוקחת 1/500 ממאור עיניו של אדם³ ומה הקשר בין מאור עיניים לבין פסיעה גסה? עוד מעט נבין.

הפעם השנייה שהתורה אוסרת על הליכה גסה היא בסוף הפרשה הקודמת, פרשת יתרו: **"ולא תעלה במעלות על מזבחי⁴**". שלא תעשו את זה במדרגות, כי זו פסיעה גסה. הדרך לעלות למזבח עוברת ברמפה כזו, מעין כבש – למה? מפני שזה מבזה את האבנים. ורש"י אומר: אם אבנים, שאינן חשות בביזיון, אסור לבייש, קל וחומר חברך, **שהוא בדמות יוצרך⁴**. רבי ישראל מסלנט, שיום פטירתו השבוע (היום, ליתר דיוק) היה חוזר ומשנן לתלמידיו: **אסור להפסיע מעל ראשי עם-קודש**. כשהכוונה: יש פה אנשים, שלא תעזו לפסוע לידם בפסיעה גסה.

אנחנו מוקפים אנשים עם כאב, כמו בפרשה: גר, יתום, אלמנה. הגר הוא אבטיפוס לאדם שהיתה לו זהות, וזהותו ניטלה ממנו. היתום מי שהוריו נפטרו, והוא האבטיפוס לכל ילד שהוריו נפטרו ממנו והאלמנה היא מי שמת בעלה והיא אבטיפוס לכל אישה בודדה, אישה

⁵ שמות כ"ב, כב.

⁶ שמות כ"א, י.

⁷ שמות כ"ג, ה.

⁸ משנה, בבא קמא ב', ו.

⁹ מתוך ברכות השחר.

¹ נידה עג, ע"א.

² פיוט "מה ידירות מנוחתך"

³ שבת ק"ג, ע"ב

⁴ שמות כ', כג ורש"י שם.

הרבה. מקור הצער שלך הוא מקור המעלה שלך, המקור ממנו את מקבלת כל כך הרבה.

ופרשת משפטים. כולנו מלווים זה לזה, כך כתוב במדרש וזה נכון. כולנו מלווים זה לזה ומלווים זה את זה: השמש מלווה לירח, הירח מלווה לשמש, המורה מלווה לתלמיד, התלמיד מלווה למורה. זה עולם של ליווי ושל הלוואה ורק כך אפשר לשמוח! כשאת תוהה "למה קיבלתי בן זוג קשה כל כך?" את מקבלת כוחות ואמונה. כשאת לא מבינה: "למה דווקא הילדים שלי כאלה" – זה כל כך בונה.

שמעתי על תחקירים לפיהם החברה החרדית מתפרקת. זו כזו המצאה. נכון שהיא יותר מאותגרת, אבל היא מעולם לא היתה כל כך מחוזרת. מעולם לא ניסו להציץ עליה בכל מיני סדרות, תחקירים ושיעורים כמו שעושים עכשיו. היא לא מתפרקת. מה היא כן? מתרפקת. על איזשהו הוד קדומים: איזה יופי היה פעם, איך הכל היה יותר נפלא. וזה לא נכון. **אֵל תֹּאמֶר מָה הָיָה שְׁהִימִים הָרָאשִׁים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלָה? ¹³** כי עכשיו זו המציאות הכי נכונה. כשאנחנו רואים בנים נושרים, **אל תקרי בניך הנושרים אלא בוניך.** לראות את החזרה הענווה שלהם וכולם חוזרים, כולם. אני פוגשת אותם. כולם חוזרים בתשובה. מה השבח הגדול של אישה? **קמו בְּיָהּ, אחרי שהם נפלו ונשרו ואין לך "וַיֵּאָשְׁרוּהָ"** גדול מזה, כי הם חיפשו אמא אחרת וטעמו אמא אחרת ולא היה להם שם טעים ולא היה להם שם נעים ועכשיו הם חוזרים אל התורה בענווה גדולה.

הדיעבד הזה של הנושרים שמחפשים שוב את הדרך חזרה, הוא הלכתחילה שבה צריך לבוא אל התורה: בענווה, בשברון לב, בפסיעה עדינה עדינה. זה כל כך נכון.

אז שנזכה באמת בחודש הזה לעידון לפסיעה עדינה. להביט באלה שסביבנו ולהבין שהם מגדלים אותנו מאד מאד.

בידיך חלק קטן מתוך העלון השבועי המלא של הרבנית ימימה מזרחי, שנשלח לקהילת קוראות מדי שבוע ועוסק בנושאים של אמונה, זוגיות, חינוך, רווקות, אקטואליה, חגים, בישול, דיאטה, כינים וכו'...

הפרטים על הלימוד המלא נמצאים כאן:

http://www.parasha.org/rav_weekly_lesson

חוצמזה... באתר שלנו מחכים לך תכנים משובחים

במתנה) – כאן: www.parasha.org

למה אנחנו צריכים כל כך להיזהר בזה דווקא עכשיו, שלא ליפול אל הפשע של הפסיעה הגסה? כי אנחנו נכנסים לאדר א', בעזרת השם. השבת היא שבת מברכין של חודש אדר א' וכל עניינו של החודש הזה הוא עידון ועדינות. בתפילת מוסף של ראש חודש אומרים "חדש עלינו את החודש הזה לששון ולשמחה, לישועה ולנחמה, ובשנה מעוברת שיש בה אדר א' אנחנו מוסיפים ולכפרת פשע¹⁰ ואני מפרשת: לכפרת פסע. חטאנו, עווינו, פסענו פסיעה גסה. החודש הזה מחייב אותנו לעדינות מקסימלית ביחסי בן אדם לחברו, מפני שהעדינות הזו היא-היא סוד השמחה.

מה סוד השמחה? למה פרשת משפטים היא פרשה כל כך שמחה ומה הקשר בין משפטים לבין שמחה? והאם שמתם לב שהתפילה היחידה ביהדות שמדברת על שמחה קשורה למשפט – **השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה.**¹¹ רק בתפילה על המשפט אנחנו מבקשים שמחה. בברכת "בונה ירושלים" או "רפאנו" אנחנו לא מבקשים שה' יסיר מאיתנו יגון ואנחה ובאמת, מה הקשר בין משפט לבין הסרת יגון, אנחה ועצבות?

אומר לנו הקב"ה: כי משפט מחייב עדינות גדולה. עינוי דין הוא, כשמו, עינוי. משפט מחייב גם הבנה עדינה שאין שופט ואין מושל ללא אזרחים ונתינים. רק כשאתם מבינים שכאשר אתם נותנים למישהו (הגם שהוא נראה לכם קטן ממכם) אתם מקבלים ממנו פי כמה וכמה, אתם אנשים שמחים.

כל היום אנחנו מרגישות קורבנות: "בן הזוג הזה!" "הילדים האלה!" "העבודה הזאת!" והפרשה מזהירה: **וְלֹא תַעֲלֶה בְּמַעֲלַת עַל מִזְבְּחִי.** אל תפסעו מעל לראשיהם בפסיעה גסה ותגידו "אוף, הם לוקחים לי את כל הכוחות".

אהבה היא סוד השמחה ו"אהבה" היא שתי מילים: "הא" ו"הב". אתה מבין שכשאתה נותן למישהו ואומר לו "הא לך", אתה בעצם אומר לו "הב לי". אתה מקבל ממנו כל כך הרבה. כל הפרשה מלאה בשמחה המעגלית הזו: המלווה חושב שהלווה צריך אותו; ההיפך! בגלל הנתנה שלך אליו, **יברכך ה' אלוקיך!** הרופא חושב שהחולה צריך אותו. להיפך – **וְרָפָא יִרְפָּא, שנתן רשות לרופאים לרפא.**¹² מי נתן לו את הרשות? החולה. אלמלא היה חולה, לא היית במעמד שלך כרופא.

אנחנו בעולם של הא והב וכל כך משמח להבין שדווקא כשאתה חושב שמישהו הוא כזה נטל על כתפך והוא מצער אותך כזה צער, אתה בעצם מקבל ממנו כל כך

¹⁰ במוסף לראש חודש.

¹¹ מתוך תפילת עמידה.

¹² שמות כ"א, יט ואבן עזרא שם.

¹³ קהלת ז', י.